

Ministry of the Environment
of the Czech Republic

ЗВІТ

у рамках проєкту «Збереження природної спадщини для Life в Україні», акронім ConNaturLIFE Ukraine, (101148569 — LIFE23-PRE-CZ-ConNaturLIFE Україна)

Автори:

Олексій Марущак
Анна Куземко

Номер Робочого пакету:

WP2

Назва Робочого пакету:

Спільний законодавчий простір для України та ЄС у сфері охорони природи

Номер та назва заходу:

T.2.2 Практична трансформація Смарагдової мережі до мережі Natura 2000

Номер та назва результату:

D2.14 Аналіз та пропозиції щодо доповнення видів/природних оселищ до додатків Директив про природу (Natura 2000)

Дата:

Лютий 2025

ЗМІСТ

1. ВСТУП.....	4
2. МЕТОДОЛОГІЯ ВИБОРУ ВИДІВ	6
3. КРИТЕРІЇ, ЯКІ ЗАПРОПОНОВАНО ВРАХОВУВАТИ ПІД ЧАС ВИБОРУ ВИДІВ ДЛЯ ВКЛЮЧЕННЯ ДО ДОДАТКІВ ОСЕЛИЩНОЇ ТА ПТАШИНОЇ ДИРЕКТИВ	8
4. РЕЗУЛЬТАТИ	10
5. ВИСНОВКИ	14
6. ДОДАТКИ.....	14

1 ВСТУП

Цей звіт розроблено в рамках проєкту ЄС LIFE «Збереження природної спадщини для Life в Україні», як частину робочого пакету 2 «Спільний законодавчий простір для України та ЄС у сфері охорони природи». Основною метою цього звіту є підготовка пропозицій щодо додавання видів до Додатків IV та V Директиви Ради 92/43/ЄЕС від 21 травня 1992 року про збереження природних оселищ та дикої фауни і флори (Оселищна Директива) та Додатків II та III Директиви Європейського Парламенту і Ради 2009/147/ЄС від 30 листопада 2009 року про збереження диких птахів (Пташина Директива).

Вищезазначені додатки до Оселищної та Пташиної директив стосуються наступних вимог:

Додаток IV Оселищної Директиви “Види тварин та рослин, які становлять інтерес для Співтовариства, що потребують суворої охорони” (більше 400 видів, багато з яких включені також до Додатку II): суворий режим охорони повинен застосовуватися на всьому їхньому природному ареалі в межах Європейського Союзу (ЄС), як на території Natura 2000, так і за її межами.

Додаток V Оселищної Директиви “Види тварин і рослин, що становлять інтерес для Співтовариства, на вилучення яких із дикої природи та експлуатацію яких можуть поширюватися заходи з управління” (більше 90 видів): держави-члени повинні гарантувати, що використання видів на їхній території та вилучення з дикої природи сумісні з підтримкою для них сприятливого стану збереження¹.

Додаток II Пташиної Директиви включає види птахів, які можуть бути об’єктами полювання відповідно до національного законодавства держав-членів ЄС. Але ця діяльність повинна враховувати рівень популяції виду, географічне поширення та рівень відтворення по всій європейській території та відповідно до норм європейського законодавства, що стосуються практик полювання. Слід суворо підкреслити, що полювання на ці види не повинно ставити під загрозу зусилля щодо збереження в межах ареалу їх поширення. Додаток містить дві підчастини: Частина А – види, на які «можна полювати в географічній зоні моря та суші, де застосовується ця Директива» та Частина Б — види, на які «можна полювати лише в окремих державах-членах ЄС, для яких вони зазначені». Цей додаток містить перелік видів, організований у формі таблиці, щоб проілюструвати, на які види дозволено полювати відповідно до даного додатку і в якій державі-членові ЄС.

Додаток III Пташиної Директиви також має дві частини. Загалом, Стаття I Пташиної Директиви стосується збереження усіх видів диких птахів, що трапляються у стані природної волі на європейській території держав-членів, до яких застосовується Договір. Вона охоплює охорону, управління і контроль цих видів, а також встановлює правила їх використання (що стосується птахів, їхніх яєць, гнізд і оселищ).

Це означає, що для всіх видів птахів, зазначених у Додатку I, «продаж, перевезен-

¹ https://www.era-comm.eu/EU_Nature_Protection_Legislation_Species_Protection/part_2/part_2_9.html

ня з подальшим продажем, утримання з подальшим продажем та виставлення на продаж живих чи мертвих птахів та будь-яких швидко упізнаваних частин або деривативів таких птахів» повинні бути заборонені. Частина А Додатку III вказує на види, для яких така діяльність може бути дозволена «за умови, що ці птахи були законно вбиті чи відловлені, або законно отримані іншим шляхом». Частина Б Додатку III зазначає види, щодо яких «держави-члени можуть у межах своєї території дозволяти, із певними обмеженнями, види діяльності, зазначені у параграфі 1, стосовно видів, зазначених у частині В додатка III, за умови, що ці птахи були законно вбиті чи відловлені, або законно отримані іншим шляхом».

Нижче наведено кількість видів, зазначених у додатках до Оселищної та Пташиної Директив ЄС, та їх присутність в Україні (Таблиця 1).

Таблиця 1. Кількість видів, що зазначені у додатках до Оселищної та Пташиної Директив ЄС, та їх присутність в Україні.

Додаток	Додаток IV, Оселищна Директива	Додаток V, Оселищна Директива	Додаток II, Пташина Директива	Додаток III, Пташина Директива
Кількість видів (загальна)	≈400	≈90	84	26
Кількість видів (UA)	168	39	76	21

Україна – найбільша країна Європи, площею 603 628 км² (5,7% території Європи), розташована в 4 біогеографічних регіонах (Паннонському, Континентальному, Степовому та Альпійському). Унікальне географічне положення зумовило велику різноманітність біоти та кількість видів, у тому числі ендемічних. Наприклад, національний Червоний список (Червона книга України) наразі включає 687 видів тварин і 857 видів рослин, грибів і водоростей.

Україна як новий член Європейського Союзу значно збагатить перелік біорізноманіття ЄС низкою унікальних, часто ендемічних, видів дикої фауни і флори, а також типів природних оселищ.

Це стандартна практика, коли нова країна, приєднуючись до ЄС, подає доповнення до додатків Оселищної та Пташиної Директив із представниками своєї фауни і флори, які відповідають необхідним критеріям для включення до цих документів і раніше не були представлені в межах попередньої території країн ЄС або не були до цього цільовими видами для охорони.

Досить значна кількість видів, занесених до національного червоного списку в Україні (Червоної книги України)^{2 3}, не занесені ані в додатки/резолуції Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція), ані в додатки Оселищної та Пташиної Директив. Беручи до уваги, що цей перелік видів включає багато ендеміків і тих, що потребують спеціальних заходів збереження в Україні, а також їх відповідність критеріям видів, перелічених у вище-

2 <https://web.archive.org/web/20210505092213/https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-21#Text>

3 <https://web.archive.org/web/20210428171708/https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0370-21#Text>

зазначених резолюціях і додатках, було припущено, що вони потенційно придатні або принаймні варті перевірки на їх придатність для включення до додатків Оселищної та Пташиної Директив.

Вищезазначене спонукало нас проаналізувати рідкісну ендемічну флору та фауну України, а також окремі відносно нещодавно виділені типи природних оселищ на предмет їх відповідності критеріям Оселищної та Пташиної Директив з метою підготовки пропозицій щодо їх включення до згаданих додатків.

2 МЕТОДОЛОГІЯ ВИБОРУ ВИДІВ

Методологію відбору видів було розроблено як загальний підхід для аналізу всіх додатків Оселищної та Пташиної Директив. Таким чином, наведена нижче інформація включає всі додатки до Оселищної та Пташиної Директив, які містять переліки видів дикої фауни і флори, а також типів природних оселищ.

ЕТАП #1

Аналізуючи види флори і фауни, ми керувалися низкою логічних висновків і алгоритмів. Загальна ідея полягала в тому, що в першу чергу ми повинні вибрати ті види, які є в переліках Додатків I, II і III Бернської конвенції і НЕ внесені в Додатки II, IV і V Оселищної Директиви та Додатки I, II і III Пташиної Директиви. Це було зроблено шляхом попарного порівняння списків.

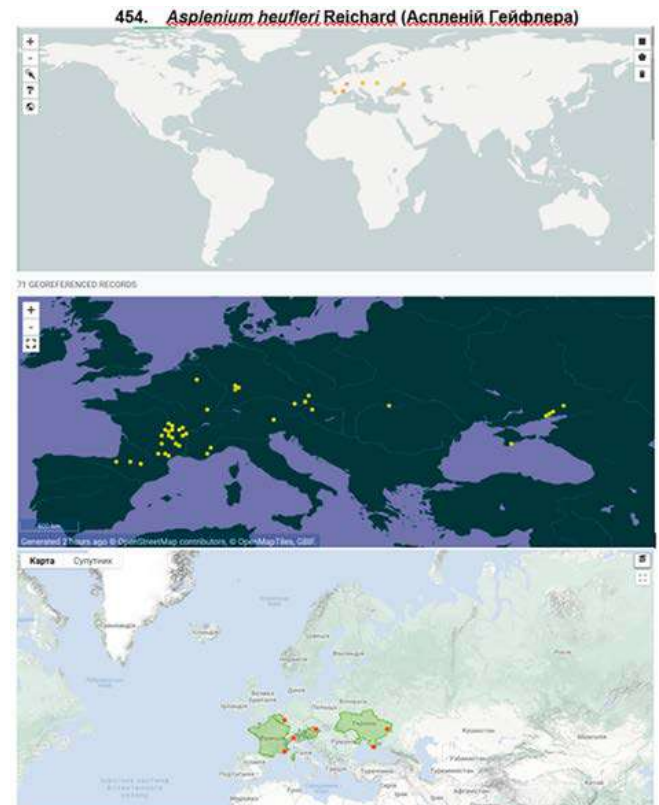
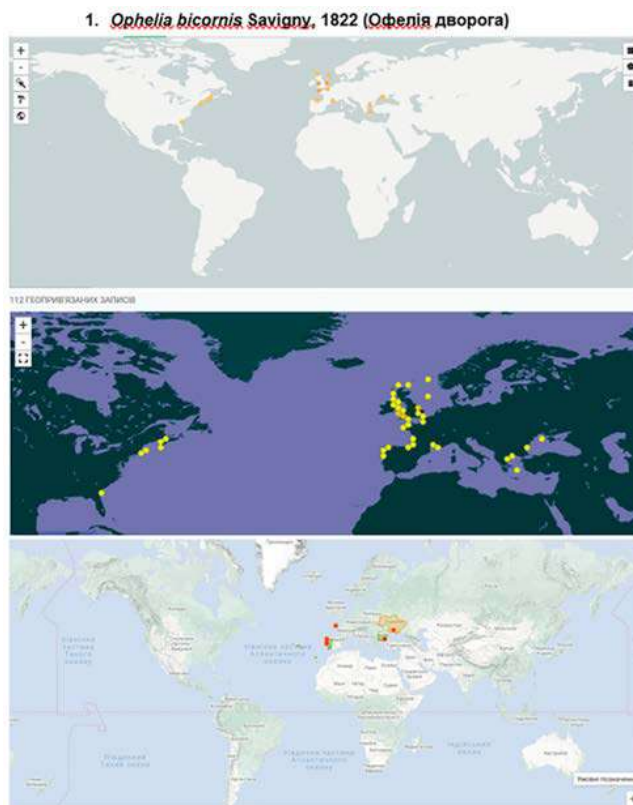

Рисунок 1. Перевірка географічного поширення видів, виділених на Етапі #1 (види дикої фауни).

Рисунок 2. Перевірка географічного поширення видів, виділених на Етапі #1 (види дикої флори).

Сучасний стан кількості видів, занесених до Додатків Директив, що цікавлять нас в межах даного завдання наступний:

- 1) Додаток IV Оселищної Директиви, представлено в Україні: 161 вид;
- 2) Додаток V Оселищної Директиви, представлено в Україні: 24 види;
- 3) Додаток II Пташиної Директиви, представлено в Україні: 72 види;
- 4) Додаток III Пташиної Директиви, представлено в Україні: 21 вид.

Після порівняння згаданих списків (Бернської конвенції та Директив) для обраних видів було побудовано карти поширення на основі наявних відкритих баз даних реєстрацій біорізноманіття: [GBIF](#), [УкрБін](#), [iNaturalist](#) тощо. Ті види, які широко поширені в Європі, також були виключені зі списку обраних видів. Види, представлені в кількох європейських країнах, на даному етапі залишили в списку. Приклад результатів (створених карт) такого попереднього етапу дослідження наведено нижче (Рисунок 1, 2).

ЕТАП #2

На цьому етапі ми застосували той самий алгоритм вибору видів, що й на Етапі №1. Цього разу, порівнюючи охоронні списки, ми вибрали ті види та оселища, які є в переліку Резолюції 6 та Резолюції 4 Бернської конвенції та НЕ ВНЕСЕНІ до Додатків I, II, IV та V Оселищної Директиви та до Додатків I, II та III Пташиної Директиви. Це було зроблено шляхом попарного порівняння вищезазначених списків. У результаті сформовано певний перелік видів та оселищ, які занесені до Додатків I, II чи III Бернської конвенції або до Резолюцій 6 та 4 Бернської конвенції.

ЕТАП #3

На цьому етапі ми застосували той самий алгоритм, що й для Етапу №1 та Етапу №2, але цього разу види, ЗАНЕСЕНІ до Червоної книги України та регіональних червоних списків окремих адміністративних областей України та НЕ ЗАНЕСЕНІ до Додатків II, IV та V Оселищної Директиви, Додатків I, II та III Пташиної Директиви, Резолюції 6 та Додатків I, II та III Бернської конвенції, були обрані шляхом попарного порівняння вищезазначених списків. Для обраного виду побудовано карта поширення на основі наявних баз обліку тваринного світу (GBIF, УкрБін, iNaturalist тощо). Ті види, які широко поширені в Європі, також були виключені зі списку обраних видів. Види, представлені лише в кількох європейських країнах, на даному етапі залишили в списку.

Таким чином, у квітні-травні 2024 року було зроблено аналіз та пропозицію щодо можливого включення актуальних та важливих для України видів та оселищ з Резолюцій 4 та 6 Бернської конвенції відповідно до додатків Оселищної та Пташиної Директив, якщо вони відсутні на території країн-членів ЄС та не підпадають під дію поточної версії Директив. Завершено заповнення стандартних форм (та чорнових версій) для кожного із запропонованих на даному етапі видів та оселищ для включення до додатків до Оселищної та Пташиної Директив відповідно до вимог ЄС. Під час цієї роботи було проведено такі заходи:

- 1) проведення аналізу географічного поширення видів дикої фауни і флори з Резолюції 6 Бернської конвенції, які не включені до Додатків II та IV Оселищної Директиви за даними онлайн ресурсів GBIF та iNaturalist;
- 2) проведення аналізу переліків видів, занесених до Червоної книги України, які не включені до Резолюції 6 Бернської конвенції, а також Додатків IV і V Оселищної Директиви та Додатків II і III Пташиної Директиви;
- 3) проведення аналізу переліків видів зі списків регіонально рідкісних видів адміністративних областей України на їх відповідність критеріям Резолюції 6 Бернської конвенції, а також Додатків IV і V Оселищної Директиви та Додатків II і III Пташиної Директиви.

За результатами складено списки видів, карти поширення видів та обґрунтування відповідності видів критеріям зазначених додатків.

Оскільки всі види птахів, що мешкають в Україні, широко поширені та вже включені до додатків Пташиної Директиви, жодних додаткових видів птахів не було запропоновано для включення.

Ми проаналізували список видів, які наразі включені до Додатку V Оселищної Директиви, і, згідно з отриманими нами результатами, ми не бачимо необхідності додавати нові види, оскільки рівень збереження, передбачений Додатками II та IV, уже покриває їхні основні вимоги для досягнення цілі збереження.

Після 3-х згаданих кроків ми отримали список із 391 виду дикої фауни і флори, які потенційно можуть бути запропоновані для включення до додатків Оселищної Директиви. Важливо відзначити, що в цьому списку видів птахів не було.

Отримавши такий великий перелік видів, потенційно придатних для включення до Додатків, ми застосували наступний набір критеріїв, які допомогли б звузити список, віддавши пріоритет тим видам, які дійсно потребують охорони та практичної реалізації майбутніх заходів збереження.

3 КРИТЕРІЇ, ЯКІ ЗАПРОПОНОВАНО ВРАХОВУВАТИ ПІД ЧАС ВИБОРУ ВИДІВ ДЛЯ ВКЛЮЧЕННЯ ДО ДОДАТКІВ ОСЕЛИЩНОЇ ТА ПТАШИНОЇ ДИРЕКТИВ

Основні критерії для включення видів і типів природних оселищ в додатки до Оселищної Директиви визначені в статті 1, а саме:

„(g) види, що становлять інтерес для Співтовариства означають такі види, які, у межах території, зазначеної в статті 2:

- i) перебувають під загрозою зникнення, окрім видів, природний ареал яких представлений на такій території незначною мірою та які не перебувають під

загрозою зникнення і не є чутливими у західному палеарктичному регіоні; або

ii) є вразливими, тобто вважаються такими, що можуть опинитися під загрозою зникнення у найближчому майбутньому у разі продовження дії причинних факторів; або

iii) є рідкісними, тобто мають нечисленні популяції, які не перебувають під загрозою зникнення та не є вразливими, але наражаються на ризик. Такі види населяють обмежені географічні території або значно розсіяні у межах ширшого ареалу; або

iv) є ендемічними або потребують особливої уваги через характер свого оселища та/або потенційний вплив їх експлуатації на їхнє оселище та/або потенційний вплив їх експлуатації на статус збереження.

(c) типи природних оселищ, що становлять інтерес для Співтовариства, означають такі природні оселища, які, у межах території, зазначеної в статті 2:

i) (i) перебувають під загрозою зникнення у межах їх природного ареалу; або

ii) мають малий природний ареал внаслідок регресії або через природну обмеженість території; або

iii) є взірцевими прикладами типових характеристик одного або більш ніж одного з таких дев'яти біогеографічних регіонів: альпійський, атлантичний, чорноморський, бореальний, континентальний, макаронезійський, середземноморський, паннонський та степовий.”

Крім основних критеріїв, наведених вище, ми запропонували додаткові критерії для включення:

- 1.** Чи є вид добре впізнаваним? Вид має бути легким для візуальної ідентифікації, без необхідності проведення складних молекулярно-генетичних досліджень для його правильного визначення та запобігання помилковому ототожненню з близькоспорідними видами зі схожим зовнішнім виглядом.
- 2.** Чи підходить вид для територіальної/суворої охорони? Види повинні отримати вигоду від інструментів, наданих Оселищною та Пташиною Директивами, і визначені заходи збереження повинні бути практично реалізовані.
- 3.** Вид не повинен бути надто поширеним, щоб мати можливість його охороняти.
- 4.** Вид не повинен мати дефіцит даних через тривалу відсутність експертів і можливостей моніторингу, оскільки визначення місць і практична охорона в такому випадку були б досить ускладненими.
- 5.** Вид повинен мати достатню кількість даних про стан його популяцій в Україні та бажано (якщо можливо) декілька (достатню кількість для вивчення популяції(й) та збору відповідних даних про неї(них)) досвідчених експертів.
- 6.** Необхідно прийняти рішення про додавання виду до Додатку IV, або Додатку II або обох.

7. Україна повинна бути в змозі виконувати зобов'язання щодо звітності (щодо заповнення стандартних форм даних (СФД) та Статті 17 Оселищної Директиви щодо стану збереження). Крім того, варто враховувати потенціал наявних експертів для цих видів, які також необхідні для питань практичного впровадження - управління, відповідної оцінки тощо (особливо для моніторингу).
8. Інформація про наявність виду лише в Україні чи інших державах-членах Європейського Союзу є в наявності. Якщо вид присутній в інших країнах-членах, це не призводить до його автоматичної дискваліфікації. Тим не менш, варто враховувати, що це може перешкодити майбутньому затвердженню, оскільки це накладе нові вимоги для захисту цього виду на країни-члени ЄС. Але деякі країни-члени можуть, з іншого боку, вітати додавання таких видів.
9. Також необхідно розглянути майбутні зобов'язання: чи зможе Україна забезпечити охорону запропонованої кількості видів. Це пов'язано з адміністративним навантаженням – відхилення, планування управління, відповідна оцінка, звітність.
10. Вид в ідеалі повинен діяти як „флагманський вид“ і сприяти збереженню відповідних оселищ.

На цьому етапі відповідні експерти (ботаніки, теріологи, малакологи, ентомологи, герпетологи тощо), які працюють з видами (обраними на Етапах #1-#3), були залучені до роботи, беручи до уваги критерії, згадані вище. Дотримуючись їх порад і висновків, список видів був значно скорочений.

4 РЕЗУЛЬТАТИ

З урахуванням дій, проведених згідно з критеріями, наведеними вище, перелік видів було звужено до 51 виду дикої фауни і флори (Таблиця 2). Статистика видових характеристик з точки зору їх вибору і внесення до Додатка IV наведена на рисунках нижче (Рисунок 3-5)

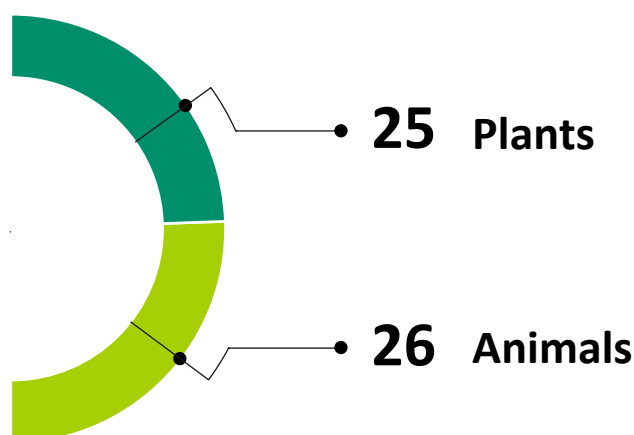

Рисунок 3. Кількість видів (за групами), запропонованих для включення до Додатку IV Оселищної Директиви.

100%
Magnoliopsida

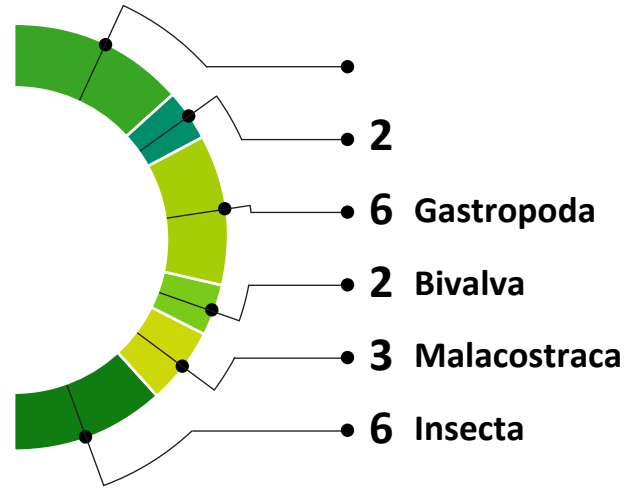

Рисунок 4. % вищих таксономічних груп (класів), запропонованих для включення до Додатку IV Оселищної Директиви (види дикої флори).

Рисунок 5. % вищих таксономічних груп (класів), запропонованих для включення до Додатку IV Оселищної Директиви (види дикої фауни).

Таблиця 2. Види, запропоновані для включення до Додатку IV Оселищної Директиви

N	Вид	Царство	Клас	Вернакулярна назва	*Рез.6	*БК	*ЧКУ	*Додаток	UA експерт
1	<i>Desmana moschata</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	Mammalia	Хохуля руська	+	+		II, IV	Сон М.
2	<i>Spalax graecus</i> Nehring, 1898	Animalia	Mammalia	Сліпак буковинський	+	+		II, IV	Сон М.
3	<i>Steveniella satyrioides</i> (Spreng.) Schltr.	Plantae	Magnoliopsida	Стевеніела сатириєподібна	+	+		II, IV	Куземко А.
4	<i>Achillea glaberrima</i> Klokov	Plantae	Magnoliopsida	Деревій голий	+	+		II, IV	Куземко А.
5	<i>Crepis purpurea</i> (Willd.) M. Bieb.	Plantae	Magnoliopsida	Скереда пурпурова	+	+		II, IV	Дідух Я.
6	<i>Crambe koktebelica</i> (Junge) N.Busch	Plantae	Magnoliopsida	Катран коктебельський	+	+		II, IV	Дідух Я.
7	<i>Moehringia hypanica</i> Grynj & Klokov	Plantae	Magnoliopsida	Мерингія бузька	+	+		II, IV	Шиндер О.
8	<i>Silene cretacea</i> Fisch. ex Spreng.	Plantae	Magnoliopsida	Смілка крейдова	+	+		II, IV	Бондаренко Г.
9	<i>Astragalus setosulus</i> Gontsch.	Plantae	Magnoliopsida	Астрагал щетинистий	+	+		II, IV	Дідух Я.
10	<i>Genista tetragona</i> Besser	Plantae	Magnoliopsida	Дрік чотиригранний	+	+		II, IV	Мойсієнко І.
11	<i>Darevskia lindholmi</i> (Szczerbak, 1962)	Animalia	Reptilia	Ящірка Ліндгольма		+		II, IV	Некрасова О.

N	Вид	Царство	Клас	Вернакулярна назва	* Рез.б	* БК	* ЧКУ	* Додаток	UA експерт
12	<i>Eremias arguta</i> (Pallas, 1773)	Animalia	Reptilia	Ящурка різнобарвна		+		II, IV	Некрасова О.
13	<i>Laevicaspia lincta</i> (Milaschewitsch, 1908)	Animalia	Gastropoda	Вежка льодяникова			+	II, IV	Сон М.
14	<i>Lymnaea taurica</i> (Clessin, 1880)	Animalia	Gastropoda	Петрик таврійський			+	II, IV	Сон М.
15	<i>Peristoma merduenianum</i> Krynicky, 1833	Animalia	Gastropoda	Круглозубка ущелинна			+	II, IV	Балашов І.
16	<i>Serrulina serrulata</i> (Pfeiffer, 1847)	Animalia	Gastropoda	Серуліна зубчаста			+	II, IV	Балашов І.
17	<i>Vitrea nadejdae</i> Lindholm, 1926	Animalia	Gastropoda	Кристалівка кримська			+	II, IV	Балашов І.
18	<i>Prostenomphalia carpathica</i> Baidashnikov, 1985	Animalia	Gastropoda	Простеномфалія карпатська			+	II, IV	Балашов І.
19	<i>Hypanis laeviuscula</i> (Eichwald, 1829)	Animalia	Bivalvia	Бужанка гладенька			+	II, IV	Сон М.
20	<i>Hypanis plicata</i> (Eichwald, 1829)	Animalia	Bivalvia	Бужанка складчаста			+	II, IV	Сон М.
21	<i>Iphigenella shablensis</i> Carausu, 1943	Animalia	Malacostraca	Іфігенела шаблінська			+	II, IV	Сон М.
22	<i>Iphigenella andrussowi</i> Sars, 1894	Animalia	Malacostraca	Іфігенела Андрусова			+	II, IV	Сон М.
23	<i>Astacus pachypus</i> Rathke, 1837	Animalia	Malacostraca	Рак товстопалий			+	II, IV	Сон М.
24	<i>Poecilimon pliginskii</i> Miram, 1929	Animalia	Insecta	Пилкохвіст Плігінського			+	II, IV	Кавурка В.
25	<i>Anadrymadusa retowskii</i> (Adelung, 1907)	Animalia	Insecta	Анадримадуза Ретовського			+	II, IV	Кавурка В.
26	<i>Cephalota besseri</i> (Dejean, 1826)	Animalia	Insecta	Стрибун Бессера			+	II, IV	Кавурка В.
27	<i>Pseudochazara euxina</i> (Kusnezov, 1909)	Animalia	Insecta	Сатир евксинський			+	II, IV	Кавурка В.
28	<i>Tapinoma kinburni</i> Karawajew, 1937	Animalia	Insecta	Тапінома кінбурнська			+	II, IV	Кавурка В.
29	<i>Urophora dzieduszyckii</i> Frauenfeld, 1867	Animalia	Insecta	Урофора Дідушицького			+	II, IV	Кавурка В.

N	Вид	Царство	Клас	Вернакулярна назва	*Рез.б	*БК	*ЧКУ	*Додаток	UA експерт
30	<i>Spermophilus pygmaeus</i> (Pallas, 1779)	Animalia	Mammalia	Ховрах малий			+	II, IV	Русін М.
31	<i>Spalax zemni</i> (Erleben, 1777)	Animalia	Mammalia	Сліпак подільський			+	II, IV	Русін М.
32	<i>Spalax arenarius</i> Reshetnik, 1939	Animalia	Mammalia	Сліпак піщаний			+	II, IV	Русін М.
33	<i>Stylodipus telum</i> (Lichtenstein, 1823)	Animalia	Mammalia	Ємуранчик звичайний			+	II, IV	Русін М.
34	<i>Nothocricetulus migratorius</i> (Pallas, 1773)	Animalia	Mammalia	Хом'ячок сирій			+	II, IV	Русін М.
35	<i>Nigritella carpatica</i> (Zapal.) Teppner, Klein & Zagulski	Plantae	Magnoliopsida	Чорнянка карпатська			+	II, IV	Чорней І.
36	<i>Heracleum ligusticifolium</i> M.Bieb.	Plantae	Magnoliopsida	Борщівник лігустиколистий			+	II, IV	Дідух Я.
37	<i>Centaurea breviceps</i> Iljin	Plantae	Magnoliopsida	Волошка короткоголова			+	II, IV	Діденко В.
38	<i>Centaurea margaritacea</i> Ten.	Plantae	Magnoliopsida	Волошка перлиста			+	II, IV	Діденко В.
39	<i>Saussurea porcii</i> Degen	Plantae	Magnoliopsida	Соссюрея Порціуса			+	II, IV	Кобів Ю.
40	<i>Sobolewskia sibirica</i> (Willd.) P.W.Ball	Plantae	Magnoliopsida	Соболевськія сибірська			+	II, IV	Дідух Я.
41	<i>Eremogone cephalotes</i> (M.Bieb.) Fenzl	Plantae	Magnoliopsida	Пустельниця головчаста			+	II, IV	Мойсієнко І.
42	<i>Erodium beketowii</i> Schmalh.	Plantae	Magnoliopsida	Грабельки Бекетова			+	II, IV	Бронскова О.
43	<i>Daphne sophia</i> Kalen.	Plantae	Magnoliopsida	Вовче лико Софії			+	II, IV	Бондаренко Г.
44	<i>Daphne taurica</i> Kotov	Plantae	Magnoliopsida	Вовче лико кримське			+	II, IV	Дідух Я.
45	<i>Rhaponticoides taliewii</i> (Kleopow) M.V.Agab. & Greuter	Plantae	Magnoliopsida	Волошка Талієва				II, IV	Бронскова О.
46	<i>Erysimum ucranicum</i> J.Gay	Plantae	Magnoliopsida	Жовтушник український				II, IV	Бондаренко Г.
47	<i>Centaurea konkae</i> Klokov	Plantae	Magnoliopsida	Волошка Конки				II, IV	Діденко В.
48	<i>Centaurea appendicata</i> Klokov	Plantae	Magnoliopsida	Волошка великопридаткова				II, IV	Діденко В.
49	<i>Hedysarum ucranicum</i> Kaschm.	Plantae	Magnoliopsida	Солодушка українська				II, IV	Боровик Л.

N	Вид	Царство	Клас	Вернакулярна назва	* Рез.6	* БК	* ЧКУ	* Додаток	UA експерт
50	<i>Silene jaiensis</i> N.I. Rubtzov	Plantae	Magnoliopsida	Смілка яйлинська				II, IV	Дідух Я.
51	<i>Sedum borissovae</i> Balk.	Plantae	Magnoliopsida	Очиток Борисової				II, IV	Шиндер О.

* Рез.6 - види, які вже включені до Резолюції 6 Бернської конвенції, БК – види, які вже включені до Додатків I, II або III Бернської конвенції, ЧКУ - види, які вже занесені до Червоної книги України, Додаток - номер додатка Оселищної Директиви, до якого пропонується включити вид.

Усі детальні пропозиції щодо видів, які пропонується включити до додатків до Оселищної Директиви, організовані на основі стандартної форми, передбаченої для включення нових видів до Бернської конвенції і надаються як додаткові файли.

5 ВИСНОВКИ

У рамках виконаної роботи було підготовлено перелік із 51 виду дикої фауни і флори, запропонований для включення до Додатку IV Оселищної Директиви.

6 ANNEXES

Звіт супроводжується 51 стандартною формою для включення нових видів дикої флори та фауни до Додатку IV Оселищної Директиви (кожна форма надана двічі: англійською та українською мовами).